

ประสิทธิผลของการเรียนการสอนโดยใช้หลักฐาน เชิงประจักษ์ต่อการรับรู้และความสามารถในการปฏิบัติการ พยาบาลของนักศึกษาพยาบาล*

วรรณพิณ อินทร์แก้ว** ดร. สมจินดา เขมพูนุก**

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงทดลองครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้และความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษา ก่อนและหลังการเรียนการสอนแบบเน้นการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ และเปรียบเทียบการรับรู้และความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษา หลังการเรียนการสอน ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการเรียนการสอนแบบเน้นการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ และกลุ่มที่ได้รับการเรียนการสอนแบบปกติ ตัวอย่างคือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาปฏิบัติการพยาบาลเลือกสรร สาขาการพยาบาลอนามัยชุมชน จำนวน 30 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองได้รับการเรียนการสอนแบบเน้นการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์และกลุ่มควบคุมที่ได้รับการเรียนการสอนแบบปกติ กลุ่มละ 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย วิธีการเรียนการสอนแบบเน้นการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ แบบสอบถามการรับรู้ของนักศึกษา แบบประเมินความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ตามการรับรู้ของนักศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบ pair t-test และ t-test

ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังจากฝึกปฏิบัติการพยาบาล นักศึกษาพยาบาลกลุ่มที่ได้รับการเรียนการสอนแบบเน้นการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ มีคะแนนการรับรู้และคะแนนความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลตามการรับรู้ของนักศึกษาสูงกว่าก่อนการฝึกปฏิบัติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม พบว่า หลังการฝึกปฏิบัติการพยาบาลนักศึกษาที่ได้รับการเรียนการสอนแบบเน้นการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์มีคะแนนทั้งการรับรู้และความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลตามการรับรู้ของนักศึกษาสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

คำสำคัญ : การเรียนการสอนโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ การรับรู้ ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาล นักศึกษาพยาบาล

* ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากวิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย

The Effectiveness of Evidence-Based Teaching and Learning on Learning Inquiry and Ability in Nursing Practice of Nursing Students*

Wanpen Inkaew Assist. Prof. Somjinda Chompunud, Ph.D.

Abstract

The purposes of this experimental research were to compare learning inquiry and nursing practice ability of nursing students before and after receiving evidence-based teaching and learning and to compare the same variables after experiment between nursing students in the experimental group and control group. The sample were 30 fourth year students who were enrolling in Practicum of Selected Nursing Area: Community Health Nursing Course. They were assigned into one experimental and one control group. Each group comprised of 15 nursing students. There were two research instruments. The first one was evidence-based teaching and learning method. The second one was self-administered questionnaires for assessing learning inquiry scale and perceived ability in nursing practices by using evidence-based. Mean, standard deviation, pair t-test and t-test were employed to analyze data.

The results of the research revealed the following:

1. The learning inquiry and ability in nursing practices of nursing students after experiment were significantly higher than before the experiment at the 0.05 level.
2. After the experiment the learning inquiry and ability in nursing practices of nursing students in the experimental group were significantly higher than the ones in the control group at the 0.05 level

Keywords : Evidence-based teaching and learning, Learning inquiry, Nursing practice ability, Nursing students

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ยึดหลักการพัฒนาทักษะ 3 ประการคือ ทักษะการเรียนรู้ (Learning skills), ทักษะการใช้ชีวิต (Life skills) และ ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (IT skill) ในการเรียนการสอนอาจารย์ต้องออกแบบการเรียนรู้ และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ให้นักศึกษาเรียนรู้จากการลงมือทำ (วิจารณ์ พานิช, 2555) นอกจากนี้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ได้กำหนดว่าเมื่อสำเร็จการศึกษบัณฑิตทุกสาขาต้องมีมาตรฐานผลการเรียนรู้อย่างน้อย 5 ด้าน คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับสาขาพยาบาลศาสตร์เพิ่มด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพด้วย ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนต้องมีการพัฒนารูปแบบหรือกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้บรรลุถึงมาตรฐานผลการเรียนรู้อย่างกล่าว

การจัดการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติการพยาบาลเลือกสรร สาขาการพยาบาลอนามัยชุมชน ของวิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทยที่ผ่านมา กำหนดให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน แบบองค์รวมครอบคลุมทั้งด้านการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การดูแลรักษา และการฟื้นฟูสภาพของผู้รับบริการ โดยนำความรู้จากงานวิจัยและข้อมูลเชิงประจักษ์มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลและสร้างการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน แต่จากการประเมินพบว่านักศึกษา ยังขาดความรู้ความสามารถในการค้นหางานวิจัย อ่านรายงานการวิจัยอย่างเข้าใจและนำผลงานวิจัยที่เหมาะสมไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลให้ผู้รับบริการได้ ดังนั้นเพื่อให้นักศึกษาสามารถนำความรู้จากงานวิจัยและข้อมูลเชิงประจักษ์ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลได้ การเรียนการสอนต้องปรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาโดยต้องเน้นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้นักศึกษารู้วิธีการคิด การสืบค้น การวิเคราะห์ข้อมูล การนำข้อมูลไปใช้ เพื่อพัฒนาทักษะการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาล การปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์เป็นการปฏิบัติการพยาบาลที่มีความชัดเจน มีเหตุผลก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ปลอดภัยและมีคุณภาพในการให้บริการพยาบาล (รุ่งนภา เขียวชะอำ, 2556)

การเรียนการสอนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าว นอกจากเพื่อพัฒนาคุณภาพในการให้บริการพยาบาลแล้ว ยังช่วยให้เกิดการใฝ่รู้ของนักศึกษาซึ่งเป็นสิ่งสำคัญยิ่งของการจัดการศึกษา ในปัจจุบันเพราะการใฝ่รู้เกิดจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ในการแสวงหาความรู้หรือข้อมูลอย่างสม่ำเสมอเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง นอกจากนี้กระบวนการเรียนการสอนการปฏิบัติการพยาบาลแบบเน้นการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ยังสามารถสร้างเสริมความสามารถในการปฏิบัติการ

พยาบาลของนักศึกษาด้วย (ทัศนีย์ เกริกกุลธร ประกริต รัชวัตร และ วิภาศิริ นราพงษ์, 2556; ปานทิพย์ ปุณณานนท์ และ ทัศนีย์ เกริกกุลธร, 2554; มาสริน ศุกลบัณห์ และ ทรงเสลา นางจำนง, 2551; Ashktorab, Pashaeypoor, Rassouli, & Alavi-Majd, 2014; Brancato, 2006)

ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์พยาบาลตระหนักถึงความสำคัญในการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ และต้องการพัฒนาการรับรู้และความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษา จึงได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเน้นการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ประกอบด้วย การกระตุ้นให้นักศึกษา ได้วิเคราะห์และระบุปัญหาของผู้รับบริการ การตั้งคำถามโดยใช้ PICO framework การสืบค้น ข้อมูลเพื่อตอบคำถาม การนำผลการสืบค้นมาพิจารณาหรือประเมินการนำไปใช้ปฏิบัติการพยาบาล ให้ผู้รับบริการ และการประเมินผลการปฏิบัติการพยาบาล รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่าง เพื่อนนักศึกษาด้วยกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาประสิทธิผลของการเรียนการสอนโดยการใช้ หลักฐานเชิงประจักษ์ต่อการรับรู้และความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษา โดยผล ที่ได้จากการศึกษาวิจัยจะนำไปพัฒนาการเรียนการสอนการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ และเพิ่มสมรรถนะด้านความสามารถในการปฏิบัติทางวิชาชีพของนักศึกษา รวมถึงช่วยพัฒนา คุณภาพของการบริการการพยาบาลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

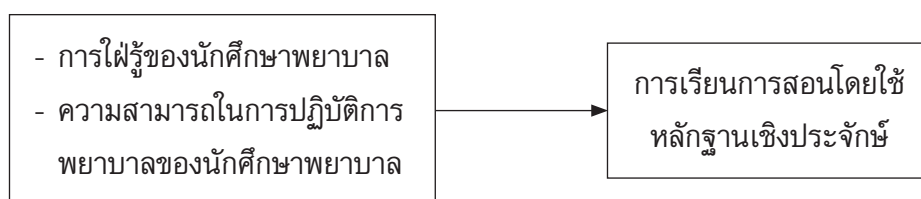
1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้และความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษา ก่อนและหลังการเรียนการสอนแบบเน้นการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้และความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษา ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการเรียนการสอนแบบเน้นการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์และกลุ่มที่ได้รับการเรียน การสอนแบบปกติ

สมมุติฐานการวิจัย

1. การรับรู้และความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาหลังการเรียนการสอน แบบเน้นการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์สูงกว่าก่อนการเรียน
2. การรับรู้และความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษากลุ่มที่ได้รับการเรียน การสอนแบบเน้นการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการเรียนการสอนแบบปกติ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้แนวคิดกระบวนการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ (Evidence-based nursing) ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) ช้้นระบุปัญหา 2) ช้้นตั้งคำถาม 3) ช้้นการสืบค้นหลักฐานเพื่อตอบคำถาม 4) ช้้นประเมินความตรงของหลักฐาน 5) ช้้นการตัดสินใจและการนำไปปฏิบัติการพยาบาล 6) ช้้นประเมินผลการปฏิบัติการพยาบาล มาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนในวิชาปฏิบัติการพยาบาลเลือกสรร สาขาการพยาบาลอนามัยชุมชน โดยเน้นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้นักศึกษารู้วิธีการคิด การสืบค้น การวิเคราะห์ข้อมูล การนำข้อมูลไปใช้ เพื่อพัฒนาทักษะการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาล ซึ่งจะนำไปสู่การเฝ้ารู้และความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงทดลอง แบบสองกลุ่มวัดก่อนและหลังการทดลอง

ประชากร นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทยที่ลงทะเบียนเรียนวิชาปฏิบัติการพยาบาลเลือกสรร สาขาการพยาบาลอนามัยชุมชน จำนวน 30 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น

ชุดที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการทดลอง ได้แก่ วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ช้้นระบุปัญหา

กิจกรรม ให้นักศึกษาศึกษาข้อมูลภาวะสุขภาพของประชาชนในชุมชนและของผู้รับบริการที่ได้รับมอบหมาย จากนั้นให้นักศึกษาวิเคราะห์และระบุปัญหาของผู้รับบริการ หากไม่สามารถทำได้หรือทำได้ไม่ชัดเจนอาจารย์จะกระตุ้นโดยใช้คำถามช่วยให้คิดหาคำตอบ

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นตั้งคำถาม

กิจกรรม ให้นักศึกษาดังคำถามตามแนวทาง PICO framework (ฟองคำ ดิลกสกุลชัย, 2549) ซึ่งประกอบด้วย P : Patient Population or Problem (กลุ่มประชากร โรค หรือปัญหาที่สนใจ), I: Intervention or Area of Interest (วิธีการแก้ปัญหา/การรักษาที่สนใจ), C : Comparison Intervention (ถ้ามี) (การเปรียบเทียบจะช่วยจำกัดการสืบค้น) และ O: Outcome (ผลลัพธ์) เมื่อนักศึกษาดังคำถามแล้วให้นำเสนอต่ออาจารย์และให้เพื่อนในกลุ่มร่วมรับฟัง ให้ข้อคิดเห็นเพื่อให้ได้แนวทางในการค้นหาคำตอบของปัญหาในขั้นตอนที่ 1 ที่ชัดเจน ซึ่งอาจเป็นคำถามเกี่ยวกับวิธีการพยาบาล วิธีการดูแล วิธีการส่งเสริมสุขภาพหรือการป้องกันสุขภาพ หรือผลลัพธ์ด้านสุขภาพ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นการสืบค้นหลักฐานเพื่อตอบคำถาม

กิจกรรม ให้นักศึกษาสืบค้นหาคำตอบของปัญหาด้วยตนเอง โดยสามารถ

เลือกแหล่งสืบค้นหลักฐานเชิงประจักษ์ได้จากฐานข้อมูลที่วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย มีให้และจากแหล่งอื่นๆโดยอาจารย์เป็นผู้ให้คำปรึกษาและชี้แนะในการวิเคราะห์และเลือกหลักฐานที่จะใช้

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นประเมินความตรงของหลักฐาน

กิจกรรม ให้นักศึกษาประเมินหลักฐานที่จะใช้ ด้านความแม่นยำ ข้อค้นพบและการสามารถในการนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง โดยนักศึกษาใช้ความรู้ในการประเมินคุณภาพงานวิจัยจากการเรียนในวิชาการวิจัยทางการพยาบาล อาจารย์ชี้แนะ ให้คำปรึกษา พร้อมทั้งกระตุ้นการคิดวิเคราะห์

ขั้นตอนที่ 5 ขั้นการตัดสินใจและการนำไปปฏิบัติการพยาบาล

กิจกรรม ให้นักศึกษานำหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ผ่านการพิจารณาว่าดีที่สุดไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลแก่ผู้รับบริการเพื่อแก้ไขปัญหา โดยคำนึงถึงความตรงของงานวิจัยหรือคุณภาพของผลงานเพื่อให้มั่นใจในประสิทธิผลและความปลอดภัยของผู้รับบริการ ความต้องการความพึงพอใจหรือความชอบของผู้รับบริการ และความสามารถของนักศึกษารวมถึงทรัพยากรที่มีด้วย ก่อนการปฏิบัติการพยาบาลนักศึกษาต้องนำเสนอผลการตัดสินใจการเลือกใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ต่ออาจารย์ และเพื่อนนักศึกษาด้วยกันเองเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมของการปฏิบัติ และเมื่อนักศึกษานำหลักฐานเชิงประจักษ์ไปใช้แก่ผู้รับบริการแล้วต้องมีการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง โดยอาจารย์จะให้คำปรึกษา แนะนำสม่ำเสมอ

ขั้นตอนที่ 6 ขั้นประเมินผลการปฏิบัติการพยาบาล

กิจกรรม ให้นักศึกษาสรุปผลการปฏิบัติการพยาบาลแก่ผู้รับบริการโดยใช้แบบประเมินและความรู้สึกของผู้รับบริการต่อการปฏิบัติการพยาบาลที่ได้รับ และการสะท้อนคิดการปฏิบัติของนักศึกษาเอง รวมถึงการประเมินโดยอาจารย์ด้วย

ชุดที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย

1) แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย ผลการเรียนรู้และประสบการณ์การสืบค้นข้อมูลผลงานวิจัย

2) แบบสอบถามการรับรู้ของนักศึกษา ของมาสลิน ศุกลบัณห์ และ ทรงเสลา นาดำรง (2551) แบบสอบถามนี้สร้างจากแนวคิดการจำแนกประเภทการรับรู้ตามเป้าหมายของการกระทำครอบคลุม 2 ด้าน คือการรับรู้ด้านวิชาการ จำนวน 24 ข้อ และการรับรู้ด้านวิชาชีพการพยาบาล จำนวน 19 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามมีทั้งข้อคำถามที่เป็นบวกและเป็นลบ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คะแนน 5 ปฏิบัติเป็นประจำ 4 บ่อยครั้ง 3 นาน ๆ ครั้ง 2 น้อยครั้ง และ 1 ไม่เคยปฏิบัติ ในข้อคำถามที่เป็นบวก และกลับค่าในข้อคำถามที่เป็นลบ

3) แบบประเมินความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ตามการรับรู้ของนักศึกษา ผู้วิจัยดัดแปลงจากแบบวัดความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ของปานทิพย์ ปุณณานนท์ และคณะ (2553, 2554) ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ ลักษณะคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คะแนน 5 ความสามารถมากที่สุด 4 มาก 3 ปานกลาง 2 น้อย และ 1 น้อยที่สุด

การพิทักษ์สิทธิตัวอย่าง การวิจัยนี้ผ่านการพิจารณาและอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย และขออนุญาตผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทยเพื่อเก็บข้อมูลจากนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาปฏิบัติการพยาบาลเลือกสรร สาขาการพยาบาลอนามัยชุมชน ผู้วิจัยชี้แจงให้นักศึกษาทราบถึงวัตถุประสงค์และขั้นตอนของการวิจัย ตัวอย่างมีอิสระในการตอบรับหรือปฏิเสธ สามารถที่จะถอนตัวจากการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ โดยไม่มีผลกระทบต่อการเรียน กลุ่มควบคุมได้รับการสอนเสริม นักศึกษาได้เรียนรู้วิธีการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทั้ง 6 ขั้นตอน ก่อนการสอบวัดผลการเรียนรู้

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

1. ข้อมูลส่วนบุคคล วิเคราะห์และนำเสนอโดยใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ข้อมูลการรับรู้ของนักศึกษาและความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. ทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ของนักศึกษาและความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ก่อนและหลังการฝึกปฏิบัติ โดยใช้สถิติทดสอบ pair t-test

4. ทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ของนักศึกษาและความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ใช้สถิติทดสอบ t-test

ผลการวิจัย

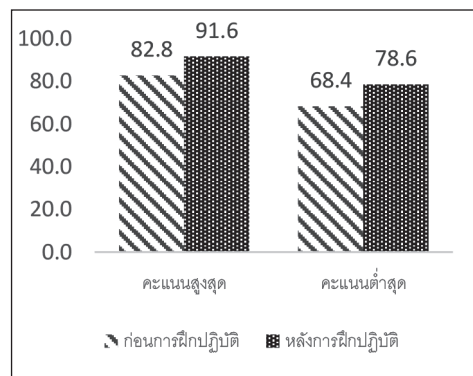
1. นักศึกษากลุ่มควบคุม จำนวน 15 คน มีผลการศึกษาคะแนนเฉลี่ยสะสมอยู่ในช่วง 2.40-3.84 ($\bar{X} = 2.96$) นักศึกษากลุ่มทดลอง จำนวน 15 คน มีผลการศึกษาคะแนนเฉลี่ยสะสมอยู่ในช่วง 2.31-3.38 ($\bar{X} = 2.89$) จากการทดสอบพบว่าทั้งสองกลุ่มมีความแปรปรวนเท่ากันและผลการศึกษาคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = .843$) สำหรับการสืบค้นข้อมูลผลงานวิจัยในช่วง 2 เดือนที่ผ่านมา ก่อนการฝึกปฏิบัติการพยาบาล พบว่านักศึกษาทั้งสองกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองเคยสืบค้นจากอินเทอร์เน็ตและฐานข้อมูลที่ใช้เป็นฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์และงานวิจัยโดยกลุ่มควบคุมเคยสืบค้น ร้อยละ 93.33 กลุ่มทดลองเคยสืบค้น ร้อยละ 100

2. การรับรู้ของนักศึกษา เมื่อพิจารณาคะแนนการรับรู้ของนักศึกษากลุ่มทดลองก่อนและหลังการฝึกปฏิบัติการพยาบาลโดยการเรียนการสอนแบบเน้นการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ พบว่า ก่อนการฝึกปฏิบัติการพยาบาล คะแนนสูงสุด 178 คะแนน (ร้อยละ 82.8) คะแนนต่ำสุด 147 คะแนน (ร้อยละ 68.4) (คะแนนเฉลี่ย = 166.40) หลังการฝึกปฏิบัติการพยาบาล คะแนนสูงสุด 197 คะแนน (ร้อยละ 91.6) คะแนนต่ำสุด 169 คะแนน (ร้อยละ 78.6) (คะแนนเฉลี่ย = 182.73) จากคะแนนการรับรู้ที่เพิ่มขึ้นแสดงให้เห็นว่าการเรียนการสอนแบบเน้นการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์สามารถพัฒนาการรับรู้ของนักศึกษาได้ (แผนภูมิที่ 1)

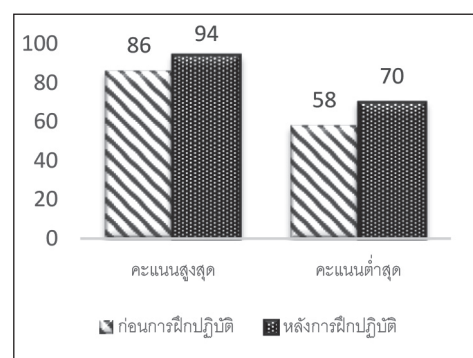
3. ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาคะแนนการรับรู้ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษา ก่อนและหลังการเรียนการสอนแบบเน้นการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ พบว่า ก่อนการฝึกปฏิบัติการพยาบาล คะแนนสูงสุด 43 คะแนน (คิดเป็นร้อยละ 86.0) คะแนนต่ำสุด 29 คะแนน (คิดเป็นร้อยละ 58.0) (คะแนนเฉลี่ย = 34.47)

หลังการฝึกปฏิบัติการพยาบาล คะแนนสูงสุด 47 คะแนน (คิดเป็นร้อยละ 94.0) คะแนนต่ำสุด 35 คะแนน (คิดเป็นร้อยละ 70.0) (คะแนนเฉลี่ย = 40.47) จากคะแนนความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลที่เพิ่มขึ้นในกลุ่มทดลองแสดงให้เห็นว่าการเรียนการสอนแบบเน้นการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์สามารถพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาได้ (แผนภูมิที่ 2)

แผนภูมิที่ 1 ร้อยละของคะแนนสูงสุดและต่ำสุดการรับรู้ของนักศึกษากลุ่มทดลองจำแนกตามช่วงเวลาการฝึกปฏิบัติ

แผนภูมิที่ 2 ร้อยละของคะแนนสูงสุดและต่ำสุดการรับรู้ความสามารถของนักศึกษากลุ่มทดลองจำแนกตามช่วงเวลาการฝึกปฏิบัติ

4. ผลการวิเคราะห์สมมติฐาน

ทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ของนักศึกษาและความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ก่อนและหลังการฝึกปฏิบัติการพยาบาล โดยใช้สถิติทดสอบ pair t-test พบว่า นักศึกษาที่ฝึกปฏิบัติการพยาบาลโดยได้รับการเรียนการสอนแบบเน้นการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ มีคะแนนการรับรู้และคะแนนการรับรู้ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาล ภายหลังการฝึกปฏิบัติการพยาบาลสูงกว่าก่อนการฝึกปฏิบัติการพยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปลี่ยนแปลงของคะแนนการรับรู้ของนักศึกษาและคะแนนการรับรู้ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการฝึกปฏิบัติ

ตัวแปร	คะแนนเต็ม	ก่อนการฝึกปฏิบัติ		หลังการฝึกปฏิบัติ		t	p-value
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
คะแนนการรับรู้ของนักศึกษา	0-215	166.40	10.47	182.73	8.15	-7.666	.000*
คะแนนการรับรู้ความสามารถในการปฏิบัติฯ	0-50	34.47	4.16	40.47	4.14	-5.758	.000*

* $p < .05$

เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ของนักศึกษาและความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติทดสอบ t-test ผลการวิเคราะห์พบว่า ก่อนการฝึกปฏิบัติการพยาบาลค่าคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ของนักศึกษาและการรับรู้ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน แต่ภายหลังการฝึกปฏิบัติการพยาบาลโดยได้รับการเรียนการสอนแบบเน้นการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ พบว่าหลังการฝึกปฏิบัติการพยาบาลค่าคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ของนักศึกษาและการรับรู้ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนการรับรู้ของนักศึกษาและการรับรู้ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการฝึกปฏิบัติก่อนการฝึกปฏิบัติ

ก่อนการฝึกปฏิบัติ	$\bar{X}$	S.D.	t	p-value
คะแนนการรับรู้ของนักศึกษา				
กลุ่มทดลอง	166.40	10.47	.731	.471
กลุ่มควบคุม	162.87	15.52		
คะแนนการรับรู้ความสามารถในการปฏิบัติ				
กลุ่มทดลอง	34.47	4.16	1.948	.061
กลุ่มควบคุม	31.27	4.82		
หลังการฝึกปฏิบัติ	$\bar{X}$	S.D.	t	p-value
คะแนนการรับรู้ของนักศึกษา				
กลุ่มทดลอง	182.73	8.15	3.027	.005
กลุ่มควบคุม	170.60	13.21		
คะแนนการรับรู้ความสามารถในการปฏิบัติ				
กลุ่มทดลอง	40.47	4.14	2.726	.011
กลุ่มควบคุม	36.40	4.03		

อภิปรายผล

จากการศึกษาประสิทธิผลของการเรียนการสอนโดยการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ต่อการรับรู้และความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล ผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. คะแนนเฉลี่ยการรับรู้และความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาภายหลังการเรียนการสอนแบบเน้นการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์สูงกว่าก่อนการเรียน

นักศึกษาที่ได้รับการสอนแบบเน้นการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ มีคะแนนการรับรู้และคะแนนการรับรู้ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาล ภายหลังการฝึกปฏิบัติการพยาบาลสูงกว่าก่อนการฝึกปฏิบัติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 แสดงให้เห็นว่าการเรียนการสอนที่ให้นักศึกษาใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลนี้ สามารถเพิ่มการรับรู้และความสามารถในการ

ปฏิบัติการพยาบาลได้ เนื่องด้วยนักศึกษาต้องรู้วิธีคิด สามารถวิเคราะห์ปัญหา สืบค้นข้อมูลและนำข้อมูลไปใช้ได้ และจากการที่ได้พิจารณาหลักฐานเชิงประจักษ์ก่อนนำไปใช้จนกระทั่งตัดสินใจนำไปใช้ ทำให้นักศึกษามีความมั่นใจและรับรู้ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลมากขึ้น เช่นเดียวกับการศึกษาของปานทิพย์ ปุรณานนท์ และ ทศนีย์ เกริกกุลธร (2554) ศึกษาความสามารถและทัศนคติในการปฏิบัติการพยาบาล โดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาที่ได้รับการเรียนการสอนภาคปฏิบัติที่เน้นการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในแต่ละระยะของการฝึกภาคปฏิบัติที่ต่างกัน จะมีความสามารถและทัศนคติในการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า แต่ละคู่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยนักศึกษาที่ได้รับการเรียนการสอนภาคปฏิบัติที่เน้นการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ก่อนการฝึกปฏิบัติจะมีค่าเฉลี่ยของคะแนนต่ำสุด หลังจากนั้นคะแนนความสามารถและทัศนคติค่อย ๆ เพิ่มขึ้นภายหลังการฝึกภาคปฏิบัติครั้งที่ 1 ครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 นอกจากนี้วิธีการจัดการเรียนการสอนโดยเสริมกิจกรรมการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ซึ่งประกอบด้วย 6 ขั้นตอนนั้น เป็นวิธีการสอนที่เน้นให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติในทุกขั้นตอน สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการฝึกปฏิบัติ สร้างความมั่นใจในการตัดสินใจเลือกใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ โดยอาจารย์จะเป็นผู้ให้คำปรึกษา ชี้แนะ พร้อมทั้งกระตุ้นการคิดวิเคราะห์ สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ของนักศึกษา (ปานทิพย์ ปุรณานนท์ และทศนีย์ เกริกกุลธร, 2553)

2. คะแนนเฉลี่ยการรับรู้และความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาที่ได้รับการเรียนการสอนแบบเน้นการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์สูงกว่านักศึกษาที่ได้รับการเรียนการสอนแบบปกติ

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ของนักศึกษาและความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า ก่อนการฝึกปฏิบัติค่าคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ของนักศึกษาและการรับรู้ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ไม่แตกต่างกัน แต่ภายหลังการเรียนการสอนแบบเน้นการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ พบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ของนักศึกษาและการรับรู้ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการเรียนการสอนแบบเน้นการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ โดยให้นักศึกษาวเคราะห์และระบุปัญหาผู้รับบริการ ตั้งคำถามตามแนวทาง PICO แล้วนำเสนอต่ออาจารย์และเพื่อนนักศึกษารับฟังและร่วมให้ข้อคิดเห็น เพื่อให้ได้แนวทางในการค้นหาคำตอบของปัญหา ให้นักศึกษา

สืบค้นและเลือกแหล่งสืบค้นด้วยตนเอง ใช้ความรู้ในการประเมินคุณภาพงานวิจัย นำหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ผ่านการพิจารณาว่าดีที่สุดไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อแก้ไขปัญหาของผู้รับบริการ และสรุปผลการปฏิบัติการพยาบาลแก่ผู้รับบริการโดยแบบประเมินและความรู้สึกของผู้รับบริการ และการสะท้อนคิดของนักศึกษาเอง โดยอาจารย์ผู้สอนเป็นผู้ที่คอยชี้แนะ ให้คำปรึกษากระตุ้นการคิดวิเคราะห์ และสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการใฝ่รู้สามารถช่วยพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้ใฝ่รู้และเพิ่มความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษามากขึ้นได้ รูปแบบการสอนในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลมีผลต่อการฝึกปฏิบัติงานการพยาบาลของนักศึกษา สอดคล้องกับ สุรัมย์ภา รอดมณี และ ธนัชญา ประชาพร (2555) พบว่าพฤติกรรมการสอนในคลินิกของอาจารย์ตามการรับรู้ของนักศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการฝึกปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช ดังนั้นการปรับวิธีการเรียนการสอนให้เป็นแบบเน้นการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์และอาจารย์ผู้สอนเป็นผู้ที่คอยชี้แนะ ให้คำปรึกษากระตุ้นการคิดวิเคราะห์ และสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการใฝ่รู้จึงเป็นสิ่งที่ควรนำไปใช้เพื่อเพิ่มสมรรถนะด้านต่างๆของนักศึกษาโดยเฉพาะด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ได้แก่ 1) จัดการเรียนการสอนโดยเน้นการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในรายวิชาปฏิบัติการปฏิบัติการพยาบาลตั้งแต่ชั้นปีที่ 2 และกระทำอย่างต่อเนื่องในทุกรายวิชาปฏิบัติการทุกชั้นปี และ 2) จัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎีที่เน้นการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ได้แก่ 1) ศึกษาเกี่ยวกับการใฝ่รู้และความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์และปัจจัยที่เกี่ยวข้องในแต่ละชั้นปี จนจบหลักสูตรเพื่อนำมาใช้ในการกำหนดนโยบายการพัฒนาการเรียนรู้ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอย่างต่อเนื่อง และ 2) ศึกษาวิธีการสอนโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ร่วมกับวิธีการสอนแบบอื่น เพื่อเพิ่มหรือพัฒนาวิธีการคิด การใฝ่รู้ และความสามารถในการปฏิบัติของนักศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- ทัศนีย์ เกริกกุลธร, ประกริต รัชวัตร และ วิภาศิริ นราพงษ์. (2556). การใช้หลักฐานเชิงประจักษ์กับการเรียนรู้สู่อัตลักษณ์บัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สระบุรี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย*, 7(2), 108-119.
- ปานทิพย์ ปุณณานนท์ และ ทัศนีย์ เกริกกุลธร. (2553). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ของนักศึกษาพยาบาล*. เข้าถึงเมื่อ 15 มีนาคม 2557, จาก <http://drict.nrcet.go.th/bookdetail>
- ปานทิพย์ ปุณณานนท์ และ ทัศนีย์ เกริกกุลธร. (2554). ความสามารถและทัศนคติในการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ของนักศึกษาพยาบาล. *Journal of Nursing Science*, 29(1), 45-53.
- พองคำ ดิลกสกุลชัย. (2549). *การปฏิบัติการพยาบาลตามหลักฐานเชิงประจักษ์ หลักการและวิธีปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ฟรี-วัน.
- มาสริน ศุกลปักษ์ และ ทรงเสลา นางจันง. (2551). ผลการเรียนรู้แบบกรณีศึกษาต่อการรับรู้ และความสามารถในการคิดวิจารณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดนนทบุรี. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 1(2), 62-69.
- รุ่งนภา เขียวชะอำ. (2556). การปฏิบัติการพยาบาลตามหลักฐานเชิงประจักษ์. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี*, 24(2), 94-108.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: บริษัท ตาตาพับลิเคชั่น จำกัด.
- สุรัมภา รอดมณี และ ธนัญญา ประชาพร. (2555). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการฝึกปฏิบัติงานพยาบาล สุขภาพจิตและจิตเวชของนักศึกษาพยาบาลตำรวจ ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาลตำรวจ. *วารสารพยาบาลตำรวจ*, 4(1), 83-94.
- Ashktorab, T., Pashaeypoor, S., Rassouli, M., & Alavi-Majd. (2014). The effectiveness of evidence based practice education in nursing students based on Roger's Diffusion of Innovation Model. *Middle-East Journal of Scientific Research*. 19(10), 1388-1395.
- Brancato, V. C. (2006). An innovative clinical practicum to teach evidence-based practice. *Nurse Educator*, 31(5), 195-199.